

Intakeadvies versiewijziging NLGov REST API Design Rules

Vergadering:	Forum Standaardisatie woensdag 2 oktober 2024
Agendapunt:	3D
Documentnummer:	FS-20241002.3D
Aan:	Forum Standaardisatie
Van:	Stuurgroep open standaarden
Datum:	20 september 2024
Versie:	1.0
Bijlagen:	geen
Rechten:	CC0 publieke domein verklaring

1 Samenvatting en advies

De Stuurgroep Open Standaarden adviseert het Forum Standaardisatie om een procedure te starten om te toetsen of [NLGov REST API Design Rules](#) in de nieuwe versie (2.0) geschikt is om te blijven verplichten aan de Nederlandse overheid. Daarnaast adviseert de Stuurgroep het Forum Standaardisatie na te gaan of de beheerorganisatie [Logius](#) in aanmerking komt voor het predicaat 'uitstekend beheer' voor NLGov REST API Design Rules. Een expertonderzoek is aangewezen om de nieuwe versie van de standaard te toetsen aan de criteria voor opname op de lijst.

In het intakegesprek zijn de criteria besproken en op basis daarvan lijkt deze versie kansrijk om in aanmerking te komen voor plaatsing op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

In het intakegesprek komt naar voren dat de naam NLGov REST API Design Rules is gebaseerd op internationale naamgevingsconventies waar Logius zich aan houdt. In overleg met de aanmelder wordt de huidige naam op de 'Pas toe of leg uit'-lijst niet aangepast, dit in verband met vindbaarheid van de standaard voor de gebruikers.

Tijdens de expertbijeenkomst en bij het tot stand komen van het expertadvies kan er extra aandacht zijn voor de volgende punten:

- de impact van het ontbreken van backward compatibility in de nieuwe versie 2.0 op het draagvlak voor NLGov REST API Design Rules 2.0
- de kosten die gemaakt moeten worden voor het overstappen naar de nieuwe versie 2.0
- samenhang van de module Geospatial uit de REST API Design Rules met (aanstaande) verplichting van de OGC-API-standaarden (onderdeel van de Geo-standaarden) op de 'Pas toe of leg uit'-lijst van Forum Standaardisatie
- plannen van de indiener om adoptie van NLGov REST API Design Rules 2.0 te bevorderen
- de aanwezigheid van voldoende marktondersteuning, onder andere door leveranciers

In de rest van dit document wordt het advies nader onderbouwd. Hoofdstuk 2 geeft een korte uitleg van de standaard. Hoofdstuk 3 beschrijft het proces waarmee dit advies tot stand kwam, alsmede de vervolgstappen. Hoofdstuk 4 toetst in hoeverre de standaard voldoet aan de criteria om in behandeling genomen te worden door het Forum Standaardisatie. Hoofdstuk 5 verkent of er inhoudelijke belemmeringen bestaan die een positief expertadvies in de weg zouden kunnen staan.

Tenslotte wordt er in hoofdstuk 6 een praktijkvoorbeeld gegeven dat Forum Standaardisatie kan gebruiken om de maatschappelijke waarde van de standaard te communiceren.

2 Korte beschrijving van de standaard

2.1 Over de standaard

De standaard [NLGov REST API Design Rules](#) geeft een verzameling basisregels (design rules) voor structuur en naamgeving waarmee de overheid op een uniforme en eenduidige manier REST-API's kan aanbieden. Hierdoor wordt het voor ontwikkelaars eenvoudiger om betrouwbare applicaties te bouwen met API's.

De wijzigingen in versie 2.0 zijn zowel technisch als inhoudelijk van aard. Samengevat zijn de belangrijkste wijzigingen ten opzicht van de vorige versie 1.0:

- een verbeterd overzicht van de design rules, uitgesplitst in functionele en technische regels en structurering op basis van logische namen;
- expliciete instructies voor de testbaarheid van technische regels, overeenkomstig met de test set die op [developer.overheid.nl](#) beschikbaar is;
- een modulaire opbouw van de design rules. Versie 2.0 is modulair opgebouwd en bevat conditioneel verplichte modules die voor specifieke situaties kunnen worden ingezet. Er is een extra abstractie-laag toegevoegd in de vorm van een algemeen document met algemene regels. Van daaruit wordt verwezen naar vastgestelde, specifieke modules (zoals "Geospatial"); elke module bestaat dus uit een aantal regels (designrules);
- de uitbreiding van semantic versioning;
- de module "Transport Security" is verplicht gesteld voor alle API's;
- de module "Geospatial" is verplicht gesteld voor alle API's met geospatial data of geospatial functies;

- de naam van de standaard wordt gewijzigd in 'NLGov REST API Design Rules'. Dit is gebaseerd op internationale naamgevingsconventies waar Logius zich aan houdt. Deze naam kan worden gehanteerd in de registratie op de Forum Standaardisatie website bij eigenschap 'volledige naam'. De URL naar de webpagina van NLGov REST API Design Rules op forumstandaardisatie.nl hoeft niet veranderd te worden voor duurzame vindbaarheid.

De details van de wijzigingen in versie 2.0 zijn te vinden op de [Github-pagina van Logius/API-Design-Rules](#).

2.2 Waarom is deze standaard belangrijk?

De standaard REST API Design Rules helpt ontwikkelaars van REST API's (koppelvlakken over internet voor het bevragen van databronnen) op een uniforme en voorspelbare manier te ontwerpen. REST API's van de overheid krijgen tijdens het ontwerp en de ontwikkeling ervan door toepassing van deze standaard een meer eenduidige structuur, wat wildgroei aan structuren voorkomt. De nieuwe versie van de standaard NLGov REST API Design Rules draagt bij aan het verder bevorderen van de consistentie in het gegevenslandschap bij de digitale overheid. Dit zorgt voor een betere gegevensuitwisseling tussen overheidsorganisaties onderling en met bedrijven en burgers en een betere dienstverlening van de overheid aan burgers en bedrijven.

De wijzigingen in de nieuwe versie breiden de uniformiteit en eenduidigheid in het gebruik van REST API's verder uit. Dit bevordert de interoperabiliteit tussen verschillende implementaties en voorkomt dat ontwikkelaars die met API's van de overheid moeten werken steeds opnieuw het wiel moeten uitvinden. Bovendien draagt de nieuwe versie bij aan het verbeteren van de veiligheid van systemen door de toevoeging en verplichtstelling van de module "Transport Security".

De nieuwe versie is het uitgangspunt voor de realisatie van API's voor zowel het programma "Data bij de Bron" als het "Federatief Data Stelsel".

3 Betrokkenen en proces

Op 2 februari 2024 heeft Logius de NLGov REST API Design Rules in de versie 2.0 aangemeld om te toetsen of deze versie geschikt is om te blijven verplichten aan de overheid ('Pas toe of leg uit'-verplichting).

Op 18 april 2024 heeft een intakegesprek plaatsgevonden met de indiener, procedurebegeleider InnoValor Advies en Bureau Forum Standaardisatie. Bij dit online intakegesprek waren de volgende personen aanwezig:

- Martin van der Plas (Logius, indiener)
- Peter Haasnoot (Logius, indiener)
- Redouan Ahaloui (Bureau Forum Standaardisatie, als toehoorder)
- Hans Laagland (Bureau Forum Standaardisatie, als toehoorder)

- Liesbeth Hijink (InnoValor Advies, procedurebegeleider)
- Bart den Haan (InnoValor Advies, procedurebegeleider)

In dit gesprek is onderzocht of NLGov REST API Design Rules voldoet aan de criteria om in procedure genomen te kunnen worden. Daarnaast is vooruitgeblikt op de procedure. Dit intakeadvies is tot stand gekomen op basis van de informatie in het aanmeldformulier, deskresearch en de aanvullende informatie uit het intakegesprek.

4 Voldoet de standaard aan de criteria om in procedure genomen te worden?

Bij een versiewijziging is het doel om te onderzoeken of NLGov REST API Design Rules in de nieuwe versie nog steeds voldoet aan de criteria voor plaatsing op de 'pas toe of leg uit'-lijst ten opzichte van de huidige versie. De nieuwe versie van NLGov REST API Design Rules voldoet aan alle [vier criteria](#) om in behandeling genomen te worden voor versiewijziging. Hoe de standaard is getoetst op de vier criteria wordt hieronder toegelicht in paragrafen 4.1-4.4.

4.1 Valt de standaard binnen de scope van Forum Standaardisatie?

Ja. De standaard is toepasbaar voor elektronische gegevensuitwisseling, omdat de REST API's waar de standaard betrekking op heeft worden gebruikt voor gegevensuitwisseling tussen overheden en tussen overheden en burgers/bedrijven. Dit blijft hetzelfde in de nieuwe versie.

4.2 Heeft de standaard een toepassing die een enkele organisatie of sector overstijgt?

Ja. Het functioneel toepassingsgebied en het organisatorisch werkingsgebied van de standaard zijn en blijven voldoende breed om substantieel bij te dragen aan de interoperabiliteit van de (semi-)overheid. De nieuwe versie brengt hier geen verandering in. Het functioneel toepassingsgebied en het organisatorisch werkingsgebied overstijgen een enkele organisatie of sector.

4.3 Is de standaard al wettelijk verplicht?

Het is zinvol de standaard te toetsen, aangezien deze niet wettelijk verplicht is voor het beoogde functioneel toepassingsgebied en organisatorisch werkingsgebied. De versiewijziging verandert hier niets aan.

4.4 Draagt de standaard bij tot de oplossing van een bestaand interoperabiliteitsprobleem?

Ja. De nieuwe versie van de standaard draagt bij aan het bevorderen van interoperabiliteit, zoals toegelicht in paragraaf 2.2. De wijzigingen in de nieuwe versie breiden de uniformiteit en eenduidigheid bij het ontwerp van REST API's verder uit. Dit bevordert de interoperabiliteit

tussen verschillende implementaties. Bovendien draagt de nieuwe versie bij aan het verbeteren van de veiligheid van REST API's door de toevoeging en verplichtstelling van de module "Transport Security".

De [testresultaten](#) van de NLGov REST API Design Rules laten zien dat de standaard relevant is en bijdraagt aan het realiseren van meer interoperabiliteit en meer veiligheid. De nieuwe versie van de standaard maakt het beter mogelijk om REST API's automatisch te testen en beoordelen door middel van een geautomatiseerd proces dat controleert op conformiteit met de NLGov REST API Design Rules. De resultaten die daaruit komen zijn transparant beschikbaar.

5 Is er zicht op een positief expertadvies?

Als het Forum Standaardisatie de standaard in procedure neemt, gaat een groep experts de standaard toetsen op de [vier inhoudelijke criteria](#) die gelden voor opname van een standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst of de lijst aanbevolen standaarden. Het Forum Standaardisatie neemt geen standaarden in procedure waarvan bij aanvang al vaststaat dat deze niet op een positief expertadvies kan rekenen. Daarom wordt in dit intakeadvies vooruitgeblikt op de vier inhoudelijke criteria.

Het intakeonderzoek heeft geen inhoudelijke criteria gevonden die een positief expertadvies voor plaatsing van NLGov REST API Design Rules in versie 2.0 op de 'pas toe of leg uit'-lijst in de weg zou kunnen staan. Dit wordt toegelicht in paragrafen 5.1-5.4.

5.1 Toegevoegde waarde

De toegevoegde waarde van de nieuwe versie is met name de bevordering van de interoperabiliteit en het eenduidige ontwerp van REST API's voor overheden. Dit betekent een meer consistente ontwikkeling van REST API's voor overheden en een makkelijker hergebruik van gegevens bij gegevensuitwisselingen tussen overheden en met burgers en bedrijven.

De modulaire opzet van de standaard zorgt voor zogenaamde *breaking changes* met versie 1.0 van de standaard. Dit betekent dat de standaard niet volledig *backward compatibel* is. De kosten voor het overstappen naar versie 2.0 van de standaard zijn niet onderzocht of in een business case inzichtelijk gemaakt. Naar schatting van de indiener zal 80% van de bestaande API's die voldoen aan versie 1.0, ook voldoen aan versie 2.0. De nieuwe versie brengt met name een meer volwassen uitbreiding van de standaard en is een logische uitbreiding voor bestaande gebruikers. Werkprocessen hoeven niet opnieuw te worden ingericht om de nieuwe versie te implementeren. De meerderheid van de organisaties die kosten moeten maken zijn zelf actief betrokken bij de totstandkoming van de nieuwe versie.

De standaard kan gebruikt worden in combinatie met andere REST API-standaarden en met Digikoppeling. Voorbeelden van andere Nederlandse of internationale complementaire standaarden zijn [Open API Specification](#) (OAS) – een standaard voor machine-leesbare interfacetaal, [OAuth 2.0](#) – voor het autoriseren van gebruikers tot bepaalde onlinediensten, [Transport Layer Security](#) (TLS) – voor de uitwisseling van gegevens tussen clients en servers

en de [Open Geospatial Consortium API standaarden](#) (OGC-API) - voor het toegankelijker maken van ruimtelijke data. Relevant om te melden hierbij is dat voor de OGC-API standaarden (als onderdeel van de Geo-standaarden) een verplichting op de 'pas toe of leg uit'-lijst van Forum Standaardisatie geldt. Het is van belang de verhouding tussen NLGov REST API Design Rules en de OGC-API-standaarden in beeld te brengen.

Bovengenoemde standaarden betreffen zowel Nederlandse als internationale standaarden. NLGov REST API Design Rules in de nieuwe versie is een Nederlandse standaard met [verwijzingen naar en hergebruik van internationale standaarden](#).

De beveiligingseisen (module [Transport Security](#)) die de nieuwe versie van NLGov REST API Design Rules voorschrijft voor het ontwikkelen van API's zijn in lijn met de [richtlijnen](#) van het [Nationaal Cyber Security Centrum](#) (NCSC). In het expertonderzoek moet aandacht worden besteed aan in hoeverre de beveiligingseisen voldoende opwegen tegen een verplichting van de module aan de overheid. Deze nieuwe module Transport security van de nieuwe versie verplicht het waarborgen van "the confidentiality, integrity, and authenticity of data during its transmission" (specificatiedocument [NLGov REST API Design Rules](#)).

5.2 Open standaardisatieproces

Het beheer van de standaard is structureel en duurzaam belegd bij Logius als onderdeel van het regulier beheer en het exploitatiebudget van Logius. De specificatie van de standaard is vrij beschikbaar op de [GitHub](#) van Logius.

Het beheermodel is opgesteld conform BOMOS en [gepubliceerd](#). Conform het [beheerproces](#) kunnen alle belanghebbenden deelnemen aan de besluitvorming door deelname aan de API Community van het [Kennissplatform API's](#). Logius organiseert regelmatig overleggen met belanghebbenden over de doorontwikkeling en het beheer van de standaard. De [documentatie](#) van de overleggen is online vrij beschikbaar. Voorbeelden van belanghebbenden die invloed hebben op het beheer van de standaard zijn onder andere leden van de Programmeringsraad Generieke Digitale Infrastructuur ([PGDI](#)). Besluitvorming vindt plaats op basis van consensus. Mocht consensus niet mogelijk zijn, dan gaat het vraagstuk met een weergave van de verschillende standpunten door naar het eerstvolgend hoger gelegen gremium. Het inbrengen van formeel bezwaar is als begrip niet onderkend. Wel is er inbreng mogelijk in de werkgroep, de publieke consultatie en het Meerjarenprogramma Infrastructuur Digitale Overheid ([MIDO](#)).

De standaard heeft een [Creative Commons Attribution 4.0 International Public License](#) en blijft daarmee voor eenieder onherroepelijk *royalty-free* beschikbaar. Logius biedt [informatie op de eigen website](#) en biedt ondersteuning voor het gebruik van de standaard. Ondersteuning in de adoptie en de implementatie van de standaard wordt gegeven via de GitHub-omgeving van Logius en kan ook aangevraagd worden via API@logius.nl.

In een expertonderzoek kan nader getoetst worden in hoeverre Logius in aanmerking komt voor het predicaat 'uitstekend beheer' voor NLGov REST API Design Rules.

5.3 Draagvlak

Er zijn veel positieve signalen over het toekomstige gebruik van de standaard versie 2.0 door overheidspartijen. De nieuwe versie van de standaard is ontwikkeld op initiatief van de [organisaties](#) in de stuurgroep van het Kennisplatform API's. Het Kennisplatform wil API's beter bij de vraag aan laten sluiten, kennis over het toepassen van API's uitwisselen en de aanpak bij verschillende organisaties op elkaar afstemmen en waar nodig standaardiseren. Partijen die betrokken zijn bij het Kennisplatform zijn onder andere Kadaster, de Sociale Verzekeringsbank en VNG Realisatie. De nieuwe versie van de standaard wordt door deze organisaties al toegepast. Wel is het onduidelijk welke leveranciers de standaard ondersteunen.

NLGov REST API Design Rules versie 2.0 is in gebruik bij meerdere gemeenten, ministeries, de Unie van Waterschappen, Interprovinciaal Overleg, Pensioenfederatie en bij landelijke voorzieningen van onder andere Logius en Kadaster. Een groot deel van de afnemers is [vertegenwoordigd](#) in het Kennisplatform API's. Ook zijn er gebruikers vanuit de Programmeringsraad Generieke Digitale Infrastructuur.

[Alle 116 gepubliceerde API's op Developer.overheid](#) worden al getest op de nieuwe versie van de standaard. Circa 75% van deze gepubliceerde API's zijn van organisaties die nauw betrokken zijn bij het Kennisplatform en hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze nieuwe versie van de standaard.

De nieuwe versie van de standaard is niet volledig *backward compatible* met de eerdere versie 1.0. Versie 2.0 gaat uit van een modulaire opbouw en dat er conditioneel ook onderliggende modules verplicht kunnen worden gesteld. Dit is naar verwachting geen obstakel voor gebruikers van de huidige versie (zie ook paragraaf 5.1). Bovendien is er geen aanbesteding nodig om te voldoen aan de nieuwe versie en zijn er ook geen aanvullende afspraken of profielen vereist. De grootste verandering in de versiewijziging vindt plaats voor API's die gebruikt worden in de Geo-context. Organisaties die deze toepassen, zoals Kadaster en Geonovum, staan achter deze wijziging.

Gebruikers kunnen de conformiteit van de implementatie van de standaard toetsen via [Developer Overheid](#) (centrale plek voor developers die voor of met de overheid ontwikkelen).

5.4 Opname op de lijst bevordert adoptie

Toepassing van de nieuwe versie van de standaard kan een impuls geven aan het aanbieden van interoperabele REST API's vanuit de overheid. Via de [website](#), social media en het Kennisplatform API's communiceert Logius over de standaard. De ambitie is om de communicatie te continueren en verder te intensiveren vanuit Logius om de adoptie van de nieuwe versie te bevorderen. Tijdens het expertonderzoek kan verder worden onderzocht welke plannen de indiener nog meer heeft om adoptie van de standaard te bevorderen.

6 Praktijkvoorbeeld

NLGov REST API Design Rules draagt bij aan eenduidige en toegankelijke ontwikkeling van REST API's door een brede verzameling functionele en technische regels voor structuur en naamgeving. Hiermee kan de overheid op een uniforme en eenduidige manier veilige REST-API's ontwerpen en ontwikkelen.

Met de nieuwe versie is het makkelijker om REST API's te ontwikkelen voor het uitwisselen van gegevens voor het realiseren van een specifieke dienstverlening. Onder andere dankzij de uitbreiding van de *design rules* met betrekking tot het ruimtelijke aspect kan bijvoorbeeld [via de API van de Basisadministratie Adressen en Gebouwen \(BAG\) van het Kadaster](#) de locatie van een adres worden opgevraagd en ook gelijk de weersverwachtingen van deze locatie worden nagegaan via [de API van het KNMI](#).

Gebruik van de standaard bij het ontwerpen van een REST API zorgt ervoor dat bij gebruik van deze API gegevens bij de basisregistratie kunnen blijven en niet hoeven te worden gekopieerd of verstuurd. Via dit principe draagt de standaard bij aan de Open Overheid en het bestuurlijke programma [data bij de bron](#). Ook is de nieuwe versie van de standaard van belang bij de doorontwikkeling van het [Stelsel van basisregistraties](#), aangezien eenduidige en toegankelijke API's daarvan een belangrijke bouwsteen zijn en de nieuwe versie daarin een stap verder zet.

Een ander praktijkvoorbeeld is het gebruik van NLGov REST API Design Rules 2.0 bij de beoordeling van API's voor het verkiezen van de [Gouden API](#). Bij deze verkiezing worden de beste API's in Nederland met elkaar vergeleken, om uiteindelijk een Gouden API uit te reiken aan de winnaar. Hierbij wordt de kwaliteit van de API's beoordeeld aan de hand van NLGov REST API Design Rules.